

Z A P I S K I

Alfred Tennyson: Henoh Arden. Iz angleščine prevel J. Debevec. Izdala in založila Vigred. Ljubljana, 1951, str. 45.

Prav je, da se je poslovenila ta lepa pesnitev angleškega klasika Alfreda Tennysona (1809—1892), ki je postala že dolžnostno čtivo v vseh zapadnoevropskih šolah in jo predpisuje tudi naše prosvetno ministrstvo, ter se je tako omogočilo nje poznanje tudi našim dijakom. Pa ni treba samo s tega pedagoško-literarnega stališča slovenitve pozdraviti, ampak bo tudi vsem, ki se zanimajo za stalne vrednote svetovnih literatur, prišla prav. Saj imamo tako malo prevedenega v vezani besedi iz angleške poezije. Ta pretresljivo lepa tragedija mornarja, ki gre v svet iz ljubezni do družine, se po desetih letih vrne in dobi ženo poročeno in srečno ter se ji iz ljubezni ne izda, da ji ne uniči sreče, ni samo velika umetnina, nego tudi prelep zgled poromantičnega poetičnega realizma. Vsebuje mnogo idealizma, žrtve, herojstva, toplega človeškega čuvstvovanja, boli, robinzonske eksotičnosti, same lepe in dobre ljudi, pa vse v lahnem epičnem pripovedovanju, v plastičnosti pokrajine in življenja. Je odraz dobe, ki se je iz krikov byronovskih idejnih protestov zagledala v tiho bol malega življenja, ko se je prej vsemogočna, edino etična osebna sprostitev podredila vrednosti višje vrste — kolektivu, sreča enega človeka sreči družine. Torej: romantično individualno herojstvo žrtve in realistični objektivni altruizem v idili in tragiki življenja.

V Debevečevem prevodu, pisanem v nekoliko starinskem jeziku z vidnimi slovanskimi vplivi (kar bi navsezadnje odgovarjalo letu postanka pesnitve, 1864), moti najbolj končavanje stavkov v sredini verza, kar razbija lahkoto ritma, nujnega pri taki preprosti poeziji, in pa številna mašila, ki imajo za posledico nezgoščeno pa točno izražanje situacije in s tem oslabeledost poetične sile. To je tudi vzrok, da je prevod pri 910 verzih v originalu narastel za 43 stihov, kar ob poznano kratkem izražanju angleškega jezika ne bi bil nikak greh. Vendar pa ima prevod dovolj posrečenih mest (Henoh na otoku!) in v celoti pride do popolne veljave. Prevajavec je dodal tudi potreben uvod.

Tine Debeljak

Camilla Lucerna: I. Protheus-Goethe. II. Studie zur Goethes Rätseldichtung »Das Märchen«, Zagreb 1952. Prigodom Goetheove proslave.

Zagrebska sekcija Udruženja univerzitet-sko obrazovanih žena v Jugoslaviji je počastila stoletnico Goethejeve smrti z drobno lično publikacijo dveh krajših razprav že poznane literarne zgodovinarke in raziskovalke Goethejevih pesniških del, C. Lucerne. Povod, ob katerem je nastala brošura, je silil s svojim jubilejnim obilježjem, da se je avtorica omejila le bolj na splošni prikaz.

Najmanj umevna Goethejeva pesnitev je pač njegova tretja pravljica, nazvana enostavno »Das Märchen«. Vsa je prepletena s simboliko nelogičnih, protirazumskih sanjskih slik. Kopica oseb se vozlja in spet razpleta v njej. Vsaka oseba nosi s seboj nekaj skrivnega pomena. Stojijo pa edino pomeni treh oseb zlatega, srebrnega in bronastega kralja: modrost, videz, sila. Okrog njih se vrti življenje vseh ostalih prikazov, ki se vrtinčijo v svetlih arabeskah, v fantazmagorijah barvno impresijonistično podane pravljичne osnove, ki je vsakdanja ter poznana iz motivnega kroga »Tovariš«. Zadržana kraljična, kraljevič, ki jo skuša doseči, ter jo doseže navsezadnje s požrtvovalnostjo svojega tovariša. Splošno poznan pravljični motiv, v književnosti zapadno evropskih narodov ga je uvedel že Straparola. Odkod je bil Goetheju poznan, morda iz otroške pravljice, morda iz literature, doslej še nisem izsledil v literarnih historijah. Osnova, katero je Goethe prevzel, ga je opravičila pri izbiri naslova, vse okrožje pa, s katerim je oživil in izličil pramotiv, je nepravljično, samo razumsko skonstruirano, nejasno simbolizirano ter alegorična sceničnost, ki je bila Goetheju domača iz rokokojskega miljeja na Weimarskem dvoru, kjer je živel. Zato Goethejeva »Das Märchen« ni pravljica, najmanj pa pravljica za otroke, ker je le nejasna gmota posameznih, morda kozmičnih simbolov. Sicer so nekateri simboli, kakor rečeno, razrešeni v pesnitvi sami in bi se na njihovi osnovi dalo rešiti tudi ostalo, vendar pa so vezi med posameznimi figurinami tako zabrisane in so njihovi odnosi med seboj tako »skrivnostni«, da je pač precej odvečno iskanje končno-veljavnega odkritja idej, katerih nosilci naj bi bile posamezne osebe. Plimajoča razteg-